

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Гарбузова Д.

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Тіхонова Л.А.
Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії,
м. Харків, Україна

The article examines the influence of digital technologies on the formation and functioning of the social structure of modern society. Social structures in the society of technologies are not subject to hierarchical principles, they are not based on linear subordination, but exist as a set of nodes located at different levels of power and perform the functions of the center. "Today, a strict vertical hierarchy," – as E. Toffler claims, "is losing its effectiveness, because the two main conditions for its successful functioning are disappearing. Managers are faced with increasingly heterogeneous problems, and they increasingly have to take into account political, cultural and social aspects when solving complex technical and economic issues.

Цифрові технології набувають все більшої значущості у суспільстві й проникають у всі сфери його життєдіяльності – політичну, економічну, культурно-духовну та соціальну. Сучасна соціологічна наука досліджує не тільки глобальні соціальні перетворення, а й намагається прояснити походження та шляхи подолання соціальних тривог та байдужості до проблем людини цифрового суспільства.

Соціологічні дослідження доводять, що темпи розвитку наукового потенціалу сучасного інформаційного суспільства відстають від швидко зростаючих запитів соціальної реальності. Існуючий обсяг накопичених теоретичних знань про інформаційні технології часто виявляється невідповідним суспільству.

Мережева культура повністю визначається способами кодифікації інформації, де будь-яке повідомлення є певним розкодуванням середовища. Раніше, в межах письмової традиції, повідомлення потребувало його адекватної інтерпретації. Тепер, в межах цифрової культури, основою повідомлення є гіпертекст. Він заснований на принципах плюралізму, індетермінізму та повної аксіологічної антиієрархічності. Незважаючи на те, що суспільство стає інформаційним, пізнання інформаційних технологій більшості населення залишається на примітивному рівні, а їхнє ефективне використання є сумнівним. У зв'язку з цим виникає потреба у вивченні впливу інформаційних технологій на соціальну структуру суспільства. Значні уточнення відбулися у визначенні ролі знання як основи соціальної структури суспільства, соціального розшарування. Ці уточнення й заперечення групуються з різних підстав.

Відомий теоретик Д. Белл, характеризуючи інформаційне суспільство, ототожнив поняття знання та інформації. Тим самим він створив певний соціальний стереотип. Але сучасна політична наука не погоджується з таким ототожненням. В наш час політологи більше говорять про ступінь доступу до інформаційних ресурсів і навіть вважають такий ступінь підставою соціальної стратифікації. Доступність інформаційних кодів стає головним критерієм соціального розшарування. У цифровому суспільстві процес поширення інформації – нерівномірний і окремі соціальні групи мають різні інформаційні можливості. Провідні соціальні позиції отримують люди, схильні до різноманітності та гнучкості пізнавальних процесів. Отже, оцінювати сучасний інформаційний соціум потрібно не за рівнем знання, а за характером ставлення до інформації. Адже саме характер ставлення до інформації стає основою нової соціальної нерівності. Наслідком такого становища є лідерські позиції елітарної частини суспільства, адже ті, хто володіє інформаційними технологіями, мають змогу зайняти домінуючі позиції у соціальній структурі.

Найважливішою рисою сучасного інформаційного суспільства дослідники вважають його мережевий характер, який, на їх думку може поступово замінити соціальну структуру. Вважається, що компоненти соціальної структури цифрового суспільства підпорядковуються не лінійним і не ієрархічним принципам, а існують як сукупність вузлів, що розташовуються на різних рівнях влади та виконують певні функції. Раніше культурний простір був сегментованим, доцентровим та радіальним.

У цифровому суспільстві провідними виступають недиференційовані структури з повною відсутністю ієрархічності. Практика діяльності віртуальних виробничих форм та віртуальних спільнот свідчить, що перенесення більшості інформаційних потоків у мережу Інтернет ускладнює контроль над ними з боку будь-яких соціальних інститутів. Це пов'язано з певним розмиванням статусних позицій у віртуальних мережевих організаціях та зникненням певної відповідальності людей за виконання своїх функцій. Замість старих центрів впливу з'являються нові, так звані «інформаційні брокери», що відіграють провідну роль в організації комунікаційних процесів за рахунок поширення її правил. Примноження суб'єктів електронної комунікації безумовно ставить під сумнів саму можливість будь-якого керування ними.

Список використаних джерел

1. Комарова Т.Г., Тіхонова Л.А. (2017). Трансформація демократичного методу управління в інформаційну епоху. Вісник ХНУ ім. Каразіна. Серія Політологія ». – Харків – Вип.31. – С. 68-72.